

Τιμόθεος: Το AlterEgo του Αποστόλου Παύλου

22 Ιανουαρίου, 2026

Από το βιβλίο: Σ. Δεσπότης, *Ποιμαντικές Επιστολές – Α' προς Τιμόθεον*, Αθήνα: Έννοια 2018.

Η ορθόδοξη εκκλησία τιμά τον Άγιο Τιμόθεο στις 22 Ιανουαρίου κάθε έτους.

Ο Τιμόθεος ήταν όνομα γνωστό στην αρχαιότητα αλλά παραδόξως δεν ήταν αγαπητό στον Ιουδαϊσμό παρότι συνδέεται με την τιμή/το σέβας του θεού. Αυτό μάλλον οφείλεται στο γεγονός ότι, όπως αποδεικνύεται από τα βιβλία των Μακκαβαίων (Α' Μακ. 5· Β' Μακ. 8-10.12) στρατηγός των Αμμωνιτών με το συγκεκριμένο (ελληνικό!) όνομα χρημάτισε εχθρός των Ιουδαίων και ηττήθηκε επανειλημμένα από τον Ιούδα (165-163 π.Χ.).

Από τις επιστολές τού αποστόλου Παύλου συμπεραίνεται ότι ο Τιμόθεος ήταν ο **πλέον στενός συνεργάτης (το «δεξί χέρι»)** του **Αποστόλου των Εθνών** (Πρ. 16, 1· 17, 14· 18, 5· 19, 22· 20, 4·

Εβρ. 13, 23). Ο ίδιος ο Παύλος τον κατονομάζει ως συν+**συγγραφέα** (= συν+αποστολέα) κορυφαίων επιστολών του, όπως είναι τα αρχαιότερα Κείμενα τής Καινής Διαθήκης Α' + Β' Θεσσαλονικείς· Συν+έγραψε επίσης την Β' Κορινθίους και τις Επιστολές της Αιχμαλωσίας *Προς Φιλιππησίους· Φιλήμονα και Κολοσσαείς*. Ο Τιμόθεος ήταν αποδέκτης των Ποιμαντικών Επιστολών: Α' και Β' Τιμόθεον 1, 2^α, όπου κατονομάζεται ως «γνήσιο τέκνο ἐν πίστει». Έτσι υπογραμμίζεται η μοναδική αυθεντία του να ερμηνεύσει το ευαγγέλιο και τις προθέσεις του αποστόλου των εθνών αλλά και να οργανώσει μια Εκκλησία σε πόλη που αποτέλεσε κέντρο και της ιωάννειας θεολογίας (στην οποία η πατρότητα και η υιότητα διαδραμάτιζαν καθοριστικό ρόλο).

Ήταν παιδί Έλληνα πατέρα και Ιουδαίας. Η μητέρα Ευ+νίκη και η γιαγιά του Λωίς (Β' Τιμ. 1,5· 3,14) έχουν επίσης ελληνικά ονόματα. Μάλιστα η Λωίδα ονομάζεται *μάμμη* και όχι με τον σεβάσμιο όρο «*τήθη*». Άρα ως «έκφραση αγάπης του παιδιού» προς τη γιαγιά, προδίδει στοργή. Συνεπώς ο Τιμόθεος ήταν φορέας και των δύο «κόσμων» Μεσογείου, και του ελληνικού και του εβραϊκού· αλλά και του λατινικού: ανατράφηκε στα Λύστρα, **μια ρωμαϊκή κολωνία** (για να αντιμετωπιστούν οι ληστές της περιοχής) σε κλίματα ορεινά με έντονο μυστικιστικό «άρωμα». Έτσι δικαιολογείται γιατί χρημάτισε **ο κατεξοχήν «απόστολος» του αποστόλου των εθνών** σε πόλεις στρατηγικής σημασίας για τη διάδοση του χριστιανισμού, όπως οι Φίλιπποι, η Θεσσαλονίκη, η Κόρινθος και η πόλη της Αρτέμιδας – Diana, η Έφεσος.

Ενώ η μητέρα και η μάμη τον μύησαν από τη βρεφική του (!) ηλικία στις παλαιοδιαθηκικές Γραφές δεν τον είχαν εντάξει πλήρως μέσω της περιτομής στον λαό του Θεού την όγδοη ημέρα όπως όφειλαν, καθώς τα Λύστρα μάλλον δεν είχαν Συναγωγή. Το έπραξε αργότερα ο Παύλος, αν και φανατικός πολέμιος της υποχρεωτικής επιβολής της περιτομής στους «Έλληνες» (= εθνικούς) πιστούς. Σε αντίθεση ίσως με ό,τι έπραξε με τον [Τίτο](#), τον περιέταμε (όπως έκανε συνήθως ο σαρκικός πατέρας ο οποίος ίσως κατά την περιτομή ήταν νεκρός), καθώς ένεκα της μητέρας ήταν Ιουδαίος και τον χειροτόνησε (Πρ. 16,3· Β' Τιμ. 1,6) όπως συνέβη και στον Ιησού του Ναυή από τον Μωυσή (Δτ. 34, 9).

Όταν περί το 49-50 μ.Χ. ο εκ της γειτονικής Ταρσού ορμώμενος Παύλος (ο οποίος ευρισκόταν στην ώριμη ηλικία περίπου των πενήντα ετών), επέλεξε τον Τιμόθεο, αντί του αποστάτη ιεροσολυμίτη Ιωάννη Μάρκου, **ήταν ήδη χριστιανός**, αφού δεν βαπτίζεται από τον απόστολο των εθνών. Προφανώς ο νεαρός, που είχε γευθεί τη μητρική αγάπη αλλά και γενικότερα τη θαλπωρή της οικογένειας, είχε ήδη «μυηθεί» στην Πίστη κατά την πρώτη ιεραποστολική περιοδεία του διδασκάλου του το 47-48 μ.Χ. (Πρ. 14, 7-20). Τότε στην περιοχή του, τα Λύστρα της Κιλικίας, το χριστιανικό κήρυγμα είχε επιβεβαιωθεί με τη θεραπεία ενός παραλύτου, γεγονός που προκάλεσε την θεοποίηση των δύο μαθητών από τους κατοίκους. Εν συνεχεία, όμως, ακολούθησε η απόπειρα δολοφονίας αυτών μέσω λιθοβολισμού. Αυτό το διωγμό ανακαλεί ο αποστολέας στο Β' Τιμ. 3,11, σημειώνοντας με το «εσύ» ότι ο παραλήπτης έχει παρακολουθήσει την υπομονή, τους διωγμούς και την κακοποίηση που υπέστη στην Αντιόχεια, το Ικόνιο και τα Λύστρα.

Άρα ο Τιμόθεος δεν ήταν «νεόφυτος» στην χριστιανική πίστη, όταν επελέγη να συνοδεύσει τον απόστολο των εθνών στη β' περιοδεία προς Δυσμάς. Διέθετε γνώση των Γραφών, καλή μαρτυρία *ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν* (Πρ. 16, 2), νεότητα και προσήλωση/αγάπη στους σωματικούς και πνευματικούς τροφούς

που τον είχαν εξαιρετικά αγαπήσει. Δεν τον ενοχλούσαν ούτε τα μακρινά ταξίδια αλλά ούτε και τα «οικουμενικά» ανοίγματα του Παύλου, όπως αντιθέτως πιθανότατα συνέβαινε με τον Μάρκο, ο οποίος ταυτίζεται με έναν άλλον νεαρό που διέφυγε γυμνός κατά τη σύλληψη του Ιησού (Μκ. 14, 51-52).

Επί τη βάσει των ανωτέρω, συμπεραίνω ότι ο Τιμόθεος είναι ίσως το «μη κορυφαίο» πρόσωπο της Καινής Διαθήκης για το οποίο γνωρίζουμε από την ίδια (την Καινή Διαθήκη) τα **περισσότερα στοιχεία και του βιογραφικού και του χαρακτήρα του**. Εκτός από τα ονόματα των δύο γυναικών, που διαδραμάτισαν κορυφαία επιρροή στα πρώτα κρίσιμα χρόνια της ζωής αφού του μετέδωσαν και τη γνώση στις Γραφές αλλά και την ανυπόκριτη πίστη (Β' Τιμ. 1, 5· 3, 15), πληροφορούμαστε ότι ακόμη και όταν παραλαμβάνει την Α' Τιμόθεο, ήταν ακόμη νέος (4, 12) αλλά ταυτόχρονα ήταν **φιλάσθενος και έπασχε από πόνους στο στομάχι** (και ένεκα της υπερβολικής άσκησης αλλά ίσως και του αγώνα εναντίον των συγκεκριμένων αιρετικών [5, 23]). Βεβαίως το «νέος» μπορεί να σχετίζεται σε αρχαία κείμενα ακόμη και με πρόσωπο ηλικίας 40 ετών. Στην επιστολή γίνεται όμως λόγος για πιθανή καταφρόνησή του ένεκα της ηλικίας του. Το γενικότερο προφίλ του μάλλον ήταν «χαμηλό» όπως αποδεικνύεται κατωτέρω από το Α' Κορ. 16, 10-11. Πιθανότατα δεν νυμφεύθηκε αφιερώνοντας τον εαυτό του στη διακονία του παύλειου κηρύγματος.

Βεβαίως το παράδοξο είναι ότι ο τιμώμενος στις 22 Ιανουαρίου στην Ανατολή Τιμόθεος, ο οποίος όπως είναι γνωστός και στην Αιώνια Πόλη, δεν μνημονεύεται ούτε στους αποστολικούς Πατέρες ούτε στην πρώιμη εκκλησιαστική παράδοση. Με το όνομά του συνδέονται αρκετά απόκρυφα, τα οποία χρονολογούνται μέχρι και τον Μεσαίωνα, ενώ σε αυτόν απευθύνονται και τα (ψευδο) αρεοπαγιτικά συγγράμματα, που εν συνεχεία επηρέασαν βαθιά την πνευματικότητα της Ανατολής και Δύσης.

Το συμπέρασμα ότι ο Τ. ήταν **ὁ ἡγαπημένος μαθητής του αποστόλου των Εθνών** δεν εξάγεται μόνον από εξωτερικές μαρτυρίες αλλά και από τις πύλεις επιστολές όπου μνημονεύεται με τους εξής χαρακτηρισμούς:

- Στην αρχαιότερη επιστολή (50 π.Χ.), την Α' Θεσσαλονικείς, προκειμένου ο απόστολος των εθνών να αναπληρώσει τη σωματική του απουσία σημειώνει: **Ἔτσι, μην αντέχοντας πια άλλο, αποφασίσαμε να μείνουμε μόνοι μας στην Αθήνα.** ²**Σας στείλαμε όμως τον αδερφό μας τον Τιμόθεο, υπηρέτη του Θεού και συνεργάτη δικό μας στη διάδοση του ευαγγελίου του Χριστού, για να σας ενθαρρύνει και να σας στηρίξει στην πίστη σας** (3, 1-2: Μετάφραση Βιβλικής Εταιρείας). Στο συγκεκριμένο χωρίο ο Τιμόθεος από τον ίδιο τον Απόστολο των Εθνών αποκαλείται **ἀδελφὸς καὶ συνεργὸς (= συνεταίρος) του Θεού.**
- Στην Α' Κορινθίους, η οποία γράφτηκε από την Έφεσο το 55 μ.Χ. και κοινοποιήθηκε στον Πάυλο από τους απεσταλμένους μιας γυναίκας συνεργάτη του, **την Χλόη** (που επίσης γιορτάζει τον Γενάρη), το ίδιο πρόσωπο, παρότι έχει ήδη

αποσταλεί, **θα πεμφθεί και πάλι** σε εκείνους τους οποίους ο Π. γέννησε και θέλει μιμητές του: ⁴Δεν σας τα γράφω αυτά για να σας κάνω να ντραπείτε, αλλά για να σας συμβουλέψω όπως ο πατέρας τ' αγαπημένα του παιδιά.

¹⁵Γιατί κι αν ακόμα έχετε χιλιάδες δασκάλους στη ζωή σας με το Χριστό, δεν έχετε πολλούς πατέρες αλλά μόνον ένα. Στη σωτήρια οικονομία του Ιησού Χριστού, εγώ σαν πατέρας σάς γέννησα με το κήρυγμα του ευαγγελίου. ¹⁶Σας ζητώ

λοιπόν να μου μοιάσετε. ¹⁷**Για τον σκοπό αυτό σας έστειλα τον Τιμόθεο, που είναι στο έργο του Κυρίου, τέκνο μου έμπιστο κι αγαπημένο. Αυτός θα σας θυμίσει τις αρχές που με κατευθύνουν στο έργο του Χριστού, αρχές που τις διδάσκω παντού σ' όλες τις Εκκλησίες** (4, 16-18:

Μετάφραση Βιβλικής Εταιρείας). [...] ¹⁰Αν έρθει ο Τιμόθεος, προσέξτε να τον περιποιηθείτε έτσι, ώστε να νιώσει άνετα (**ἀφόβως** γένηται)· γιατί κι αυτός εργάζεται για το έργο του Κυρίου όπως κι εγώ. **Μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήση.** προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν (= Δεν πρέπει

λοιπόν κανείς να τον περιφρονήσει. ¹¹Βοηθήστε τον να συνεχίσει το ταξίδι του ειρηνικά, για να έρθει σ' εμένα. Τον περιμένω εδώ με άλλους αδερφούς 16, 10-11: Μετάφραση Βιβλικής Εταιρείας).

- Και το 60-61 μ.Χ. στην *Προς Φιλιππησίους* (η οποία θεωρείται σήμερα ως η πλέον «ερωτική επιστολή» και από κάποιους το κύκνειο άσμα του Παύλου) μετά τον καταπληκτικό Ύμνο της κένωσης και της ύψωσης τού Μεσσία Κυρίου, ο αποστολέας γράφει: ¹⁹Ελπίζω με τη βοήθεια του Κυρίου Ιησού να σας στείλω **σύντομα τον Τιμόθεο, για να πάρω κι εγώ θάρρος μαθαίνοντας τα νέα σας.** ²⁰Γιατί κανέναν άλλο δεν έχω τόσο έμπιστο, που να φροντίζει πραγματικά για τα ζητήματά σας. ²¹Όλοι φροντίζουν να

κάνουν αυτά που αρέσουν στον εαυτό τους κι όχι στον Ιησού Χριστό. ²²Ξέρετε ότι ο Τιμόθεος απέδειξε έμπρακτα την αξία του· δούλεψε μαζί μου για τη διάδοση του ευαγγελίου και με βοήθησε όπως ένα παιδί τον πατέρα του.

²³Ελπίζω να τον στείλω αμέσως, μόλις δω πιο καθαρά τι θ' απογίνει μ' εμένα· ²⁴έχω μάλιστα πεποίθηση στον Κύριο ότι κι εγώ ο ίδιος θα έρθω σύντομα. (2, 19-23: Μετάφραση Βιβλικής Εταιρείας). Χαρακτηριστικό είναι το πρωτότυπο Κείμενο: ¹⁹Ελπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ **Τιμόθεον** ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα καὶ ἐγὼ εὐψυχῶ γνοῦς τὰ περὶ ὑμῶν· ²⁰**οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον**, ὅστις **γνησίως** τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· ²¹οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²²τὴν δὲ δοκιμὴν (= το γεγονός είναι καταξιωμένος) αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι **ὡς πατρὶ τέκνον** σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. ²³τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμὲ ἑξαυτῆς.

- Και στον επίλογο της Προς Εβραίους ο Τιμόθεος πρόκειται να επισκεφθεί την Εκκλησία (της Ρώμης;) έχοντας προηγουμένως απολυθεί μάλλον από την φυλακή: ²²Σας παρακαλώ, αδερφοί, ν' ακούσετε υπομονετικά τους ενθαρρυντικούς αυτούς λόγους. Εξάλλου, το γράμμα αυτό δεν είναι μεγάλο. ²³Πρέπει να σας πω πως ο αδερφός μας ο Τιμόθεος βγήκε από τη φυλακή. Αν έρθει σύντομα, θα τον πάρω μαζί μου όταν σας επισκεφθώ (13, 23).

